

Hannes Gebhard.

Maanosto-osuuskunta.

Ohjeita sen perustamisessa.

PELLERVON
ARKISTO

HELSINKI 1905
PELLERVO-SEURA.

Tilatkaa ja levittäkää

PELLERVO-lehteä!

Kieltämätön tosiasia on, että maamiehemme meidän päivinämmme tarvitsevat **uusia tietoja** ja **hyviä neuvoja** voidakseen menestyksellä talouttaan eteenpäin viedä. Mutta vielä on maassamme monta kotia, jonne ei tule

PELLERVO-lehteä,

joka kerran kuussa pyrkii tuttuna tupahan tarjoamaan neuvojansa **osuustoiminnan** ja **maanviljelyksen, karjan-** sekä **meijerihoidon** ja yleensä **koko maatalouden alalta.**

PELLERVO on siis välttämätön jokaiselle maanviljelijälle ja etenkin jokaiselle osuuskunnan jäsenelle.

Osuuskunnat, maamies- ja maalaisseurat!

Tilatkaa siis

PELLERVO

kaikille jäsenillenne!!

Tilaushinta 1: 30 vuodelta.

Tilattaessa vähintään	Maksaa kukin vuosikerta
5 vuosikertaa	1 mk 10 p:ää
25 "	1 " — "
50 "	— " 90 "
100 j. n. e. "	— " 80 "

Huom.! Pellervo-lehteä on vielä saatavana kaikilta edellisiltäkin vuosilta (vuodesta 1900 alkaen). Hinta ainoastaan 50 p:ää sinisiin kansiin nidotulta vuosikerralta. Kukin vuosikerta sisältää noin 400 sivua hauskaa ja erittäin hyödyllistä lukemista.

881524

881524

Maanosto-osuuskunta

Ohjeita sen perustamisessa.

Painoon toimittanut

Hannes Gebhard.

Helsinki 1905.
Pellervo-Seura.

HELSINKI 1905
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO

Niinpian kuin v. 1902 tuli tunnetuksi, että „Tilattoman väestön lainarahastosta“ voidaan myöntää lainoja myöskin sitä varten perustetuille osuuskunnille, alkoi Pellervo-Seuran toimistoon eri osista maata tulla pyyntöjä, että Seura, samaten kuin muunkin laatuksille osuuskunnille, toimittaisi tällaisillekin tarpeellisia mallisääntöjä. Näitten pyyntöjen johdosta katsoi Pellervon johtokunta velvollisuudekseen ryhtyä asiaan. Syksyllä 1902 sai johtokunta senaattori **August Nybergh'in**, joka äskettäin oli etevällä tavalla Seuralle valmistanut eräät toiset mallisäännöt, lupautumaan teemmään puheena olevat säännöt. Hänen kanssaan asiasta neuvottelemaan asetettiin hänen pyynnöstään komitea, johon kuuluivat Seuran johtokunnan jäsenet senaattori **Julian Serlachius**, ylitirehtööri **J. K. Paasikivi** ja dosentti **Hannes Gebhard** sekä Seuran sihteerin, lakitieteen kandidaatti **Ph. Suuronen**. Sittenkuin asiasta oli tehty useampia eri ehdotuksia ja työtä moneen kertaan tarkasteltu ja muovaeltu, m. m. **K. Senaatin Kamaritoimituskunnassa**, ovat puheena olevan osuuskunnan mallisäännöt ynnä hallituksen malliohjesääntö nyt vihdoinkin julkisuuteen valmistuneet. Koska niitten julkaisemisesta yksinään ei olisi tilattomille ollut tarkoitettua hyötyä, on katsottu tarpeelliseksi niihin liittää selityksiä ja kaavoja, joiden laatimisesta toimittaja on neuvotellut, paitsi useitten Pellervo-Seuran johtokunnan jäsenten, myös Kamaritoimituskunnan esittelijäsihteerin **B. Rosendahl'in**, Maanmittausylihallituksen ylitirehtöörin-apulaisen **V. J. Nohrström'in** sekä etupäässä Seuran sihteerin, lakit. kand. **Ph. Suurosen** kanssa.

Helsingissä Syyskuulla 1905.

Pellervon Toimisto.

SISÄLLYS:

	Siv.
I. Tilattoman väestön lainarahasto	5
II. Välttämättömät edellytykset osuuskunnan menestymiselle	8
Kaava osuuskunnan perustajain luetteloa varten .	13
Kaava maatalan oston kauppakontrahtia varten .	16
III. Osuuskunnan perustaminen	19
Ehdotus sopimuskirjaksi ja säännöiksi	23
Ehdotus hallituksen ohjesäännöksi	36
Kaava kirjettä varten Kuvernöörille	41
IV. Osuuskunnan ilmoittaminen kaupparekisteriin . . .	43
V. Lainan hakeminen „Tilattoman väestön lainarahastosta“	46
Kaava osuuskunnan kokousten pöytäkirjoja varten	47
Kaava lainanhakemusta varten	49

Tilattoman väestön lainarahasto.

N. s. »Tilattoman väestön lainarahasto« perustettiin v. 1890 550,000 markalla. Sitä on lisätty vuosien kuluessa ja se kasvaa korkoja, niin että siinä heinäkuussa 1905, jolloin tämä kirjoitettiin, oli 1,412,000 Smk., josta 1,170,000 uloslainattuna ja 242,000 säästössä. Rahastoon tulee, paitsi vuotuisia takaisinmaksuja ja korkoja noin 50,000, toistaiseksi 150,000 vuosittain yleisistä valtion varoista. Täten siitä vuosittain voidaan lainata vähintään 200,000 markkaa. Mutta toivottavaa on että, jos kysyntä tulee suureksi, siihen voidaan lisätä varoja.

Rahastosta ei myönnetä lainoja suorastaan yksityisille henkilöille, joita valtion olisi mahdoton pitää silmällä ja joilta olisi vaikea kantaa korkoja ja kuoletuksia, vaan ainoastaan *välittäjien* kautta. Välittäjät voivat saada lainoja korkeintaan 40 vuodeksi. He saavat ottaa korkoa maanostajilta korkeintaan 3 0/0, josta enintään 1 0/0 saapi jäädä välittäjälle palkkioksi ja ainoastaan 2 0/0 on maksettava valtiolle. Lainan takaisinmaksu-ehdot on jätetty lainanvälittäjän ehdotettaviksi, mutta tulee Senaatti ne lopullisesti määräämään kussakin eri tapauksessa; ainoastaan sen verran on asetuksessa määrätty, että laina on *kuolettamalla* takaisin maksettava.

Välittäjät saavat käyttää lainoja:

1:ksi talojen tahi talonosien ostamiseen välittäjän

toimesta palstoitettaviksi ja sen jälkeen täydellä omistusoikeudella ilman voittoa myytäväksi tilattomille;

2:ksi kun kunta on välittäjänä, talojen tahi talonosien ostamiseen kunnan käytettäväksi sen vähävaraisemman tilattoman väestön eduksi luovuttamalla ostetuista taloista kohtuullisilla ehdoilla sanotulle väestölle vuokra-alueita, polttoaineita ja syöttömaita; ja

3:ksi suoranaisten lainain antamiseen vähemmissä erissä seuraaviin tarkoituksiin:

a) maan ostamiseksi tonttipaikoiksi (täydellä omistusoikeudella) ja omien asuntojen rakentamiseksi omalle alalle (jota hallitaan täydellä omistusoikeudella);

b) pienempien maanviljelystilain ostamiseksi (täydellä omistusoikeudella); sekä

c) soitten, rämeitten tahi muun sellaisen kruunulle tahi kunnalle kuuluvan maan raivaamiseen ja viljelemiseen, johon viljelijä on hankkinut itselleen käytäntöoikeuden pitemmäksi ajaksi, vähintään 25 vuodeksi.

Välittäjinä on tähän saakka ollut ainoastaan kuntia. Mutta useasta syystä ehdotti Tilattoman Väestön Alakomitea v. 1901 antamassaan I:ssä mietinnössä, että välittäjiksi hyväksyttäisiin myöskin tilattomain perustamia osuuskuntia maanostoa varten.

Tämä Alakomitean ehdotus saavutti 7 p. huhtikuuta 1902 Senaatin hyväksymisen ja tämä päätös tuli julkisuuteen asetuskokoelmaan otetun, Senaatin kaikkien läänien kuvernööreille asiasta lähetetyn kirjeen kautta samalta päivältä.

Edellisessä mainituista syistä on Pellervo-Seura ottanut toimittaakseen tarpeelliset mallisäännöt näitä maanosto-osuuskuntia varten. Mutta ennenkuin se ryhtyi niitä julkaisemaan, katsoi se välttämättömäksi, niiden valmistuttua maaliskuussa 1904, lähettää ne K. Senaatin Kamaritoimituskunnalle pyynnöllä, että Kamari-

toimituskunta aikanaan tahtoisi ilmoittaa, voipiko Senaatti ja millä ehdoilla myöntää lainoja osuuskunnille, joilla on ehdotuksen mukaiset tahi siitä siten muodostellut säännöt, kuin Senaatti pitää tarpeellisena.

Heinäkuussa v. 1905 sai Pellervon Johtokunta vastaanottaa Kamaritoimituskunnalta kirjeen, jossa ilmoitettiin, että Toimituskunta on tarkastanut kyseenalaiset ehdotukset ja ettei Toimituskunnalla ainakaan tätä nykyä ole mitään muistuttamista niitä vastaan, mutta että K. Senaatti on tietysti kussakin eri tapauksessa tutkiva, voidaanko myöntää lainoja sellaisille osuuskunnille, jotka ovat itselleen hankkineet näitten ehdotusten mukaiset säännöt ja ohjesäännön.

Mallisäännöt palautettiin yllämainitun kirjeen mukana ja kun niitä tarkastettiin, havaittiin, että Kamaritoimituskunnassa niihin oli tehty useampia parannuksia ja lisäyksiä. Ja senkin jälkeen on vielä katsottu tarpeelliseksi tehdä muutamia vähäpätöisiä muutoksia, jotka kuitenkin ovat vaan muodollista laatua.

Näin ollen voinee siis jokseenkin suurella varmuudella toivoa, että, jos puheenaolevia osuuskuntia näitten mallien mukaan perustetaan ja niiden toiminta niiden mukaan järjestetään, *ei ainakaan sääntöjen puolesta* tule esteitä olemaan lainain saamiseksi. Tietysti voidaan ajatella toisenlaisia ja parempiakin sääntöjä kuin tämän mallin mukaisia, jotka Senaatti voisi yhtä hyvin hyväksyä, mutta toistaiseksi emme kuitenkaan uskalla kehoittaa näistä malleista sanottavasti poikkeamaan, koska Pellervossa on saatu se kokemus, että kansalla yleensä on taipumus heikontamaan osuuskuntaa, milloin se malleista poikkeaa ja osuuskunnan heikontamisesta voipi helposti olla seurauksena se, että lainaa ei tulla myöntämään, varsinkin kun tämä lainaus-tapa meillä on aivan uusi ja koettelematon.

Välttämättömät edellytykset osuuskunnan menestymiselle.

Kuten mallisääntöjen muodostuksesta näkyy, ovat ne tehdyt etupäässä sellaisia osuuskuntia varten, jotka aikovat hankkia jäsenilleen pieniä maanviljelystiloja. Tietysti ei mikään estä silti ottamasta joukkoon sellaisiakin jäseniä, jotka ainoastaan tarvitsevat tonttipalstan.

Niinkauvan kun ei ole kokemusta tällaisista osuuskunnista ja sen verran kuin tunnetaan ihmisluonteita, maalaisolojamme ja maanviljelyksen tarpeita meidän aikamamme, on vakaumuksemme, että tällaiset osuuskunnat, menestyäkseen, vaativat melkoisen suuria edellytyksiä. Ne vaativat ensiksikin, että jäsenet ovat luonteenominaisuuksiltaan ja työkyvyltään tilattomien parhaimpia, toiseksi että heillä itsellään on koottuna melkoinen omaisuus ja kolmanneksi että se maa, joka hankitaan palstoitettavaksi, on tarkoitukseen sopiva, sekä lopuksi, että perustajat ovat keskenään osapuilleen sopineet siitä, millä tavoin tila aiotaan jakaa ja käyttää.

Osuuskunnan
jäsenet.

Asetuksen mukaan annetaan »Tilattoman väestön lainarahastosta« lainoja oman maanviljelyksen tai asunnon hankkimiseksi ainoastaan sellaisille *maalaiskunnissa asuville* työkykyisille, hyvintunnetuille ja toimeliaille henkilöille, jotka eivät omilla varoillaan jaksaksit itselleen sitä hankkia ja jotka kuuluvat johonkin seuraavista väestön ryhmistä, nimittäin:

a) sellaisiin pikkuviljelijöihin, jotka, itse ollen ruumiillisen työn tekijöitä, viljelevät toisen maata taikka omaa aivan pientä palstannetta;

b) maanviljelystyöntekijöihin;

c) käsityöläisiin; tai

d) muuhun irtonaiseen työläisväestöön, joka elättää itsensä satunnaisella työllä.

Kuten näkyy, on siis väljälti varaa valita osuuskuntaan jäseniä. Mutta osuuskunnan menestymiselle on ratkaisevasta merkityksestä, että siihen saadaan todella kunnollisia ja kaikin puolin sopivia jäseniä. Sillä kun he tulevat pitkiksi ajoiksi niin likeisesti toisiinsa liittymään ja toisistaan riippumaan sekä läheisiksi naapureiksi, niin on luonnollista, että siinä elämä voi tulla tukalaksi, jopa mahdottomaksikin, jos ei ole osattu valita hyvin.

●n siis ensiksikin katsottava, että asetuksen vaatimukset »työkykyinen, hyvintunnettu ja toimielias« tulevat sananmukaisesti noudatetuiksi.

Työkykyisinä tai muutoin tällaiseen yhteistoimintaan sopivina ei voitane pitää henkilöitä, jotka eivät ole vielä täyttäneet 25 vuotta tai jotka ovat jo eläneet yli 50:n vuoden; niinkään pitäisi katsoa terveydentilaa; samaten on syytä panna huomiota siihen, millä menestyksellä kukin jäseneksi pyrkijä on entisiä toimiaan hoitanut, missä määrin hän on osottanut kykyä omaisuutta hankkimaan ja hankittua säilyttämään. Vielä on tarkoin tutkittava ajottujen osuustoverien puhdasmaineisuus, rehellisyys, raittius ja muut elämäntavat, riidanhalu ja kyky sovittaa oma tahtonsa yhteishyvän ja yhteisten sopimusten ja päätösten mukaan. Erityisesti olisi koetettava saada yrityksen johtomiehiksi sellaisia henkilöitä, jotka jo entuudestaan ovat saavuttaneet jonkun verran luottamusta paikkakunnallaan, ai-

nakin kotikylässään. Välttämättömänä niille jäsenille, jotka aikovat ottaa maanviljelystiloja (eikä vain asuntopalstoja), on pidettävä harjaantumista maanviljelystöihin, ehkäpä sitäkin, että he viimeisinä vuosina ovat olleet maanviljelystyössä.

Jäsenten va-
rallisuus.

Erittäin tärkeätä on myös, että hankitaan tarkka ja luotettava selvitys siitä, minkä verran kullakin jäsenellä on omaisuutta ja että asetetaan tässä suhteessa vissejä vähempiä vaatimuksia, ennenkuin jäseneksi otetaan. Sillä aivan paljain käsin alottamalla ei voi enää meidän aikanamme maanviljelijänä menestyä ja sellaiset, jotka eivät itse kykene menestymään, voivat helposti tuottaa hankaluuksia tovereilleenkin.

Kuinka paljon jäsenillä siis pitäisi olla omia varoja, ennenkuin he voisivat toivoa menestyksellä suoriutuvansa yrityksestä ja vähitellen päästä omavaraisiksi?

Tämä tietysti riippuu sekä henkilöistä että olosuhteista ja myöskin siitä, kuinka suuria tiloja aiotaan ottaa. Niin sanoaksemme syrjästä katsoen olemme koettaneet tehdä erään laskun, jonka panemme tähän ohjeeksi, mutta emme suinkaan tahdo väittää, että se kaikissa oloissa kelpaisi. Jos ajatellaan, että palstatila on 1,500:n markan arvoinen, niin täytyy ensiksikin olla tilanhinnan suorittamiseen $\frac{1}{10}$ osa siitä, sekä sen lisäksi jonkun verran osuuskunnan perustamiseen ja alkuun panoon, siis arviolta Smk. 200: —

Jos on tarpeellista rakentaa, niin vaa-

ditaan ensimmäisiin välttämättömiin rakennuksiin arviolta noin	»	500: —
Hevosen hankkimiseen	»	300: —
Kahden lehmän hinnaksi	»	200: —
Työkaluihin ja siemeniin	»	100: —
Ensi vuoden elatuksen avuksi	»	200: —

Yhteensä Smk. 1,500: —

Kuten näkyy, tarvitsee siis sillä, joka aikoo maanviljelystilaa, olla melkoisesti omia varoja, ja sittenkin on edellytetty, että uutisasukas voipi hankkia itselleen suurimman osan ensi vuoden elatuksesta ansiolla muualta.

On siis selvää, kuten jo useampia kertoja varhemmin on huomautettu, että tämä muoto oman maan hankkimiseksi ei sovellu aivan vähävaraisille tilattomille, vaan että sitä voi käyttää ainoastaan tilattomain valiojoukko.

Kumminkin voisi ajatella mahdolliseksi, että Senaatti katsoisi voivansa myöntää osuuskunnalle, paitsi maan ostoon, myöskin jonkun verran rakennusten rakentamiseen. Kuten edellisestä (siv. 6) näkyy, voidaan näet samasta »Tilattoman väestön lainarahastosta« myöntää myöskin tähän tarkoitukseen lainoja. Olisi siis syytä, että osuuskunta koettaisi hakea jäsenilleen myönnettäviä rakennuslainoja varten erityisen summan, jonka mielestämme ei pitäisi olla suuremman kuin että jokainen sellainen jäsen, jolla ei ole omia rakennuksia, tai vastaavia varoja, tai joka ei palstoitettaessa tule saamaan rakennuksia, voisi saada korkeintaan 500 markan lainan.

Muistettavaa kumminkin on, että Kamaritoimituskunnassa sääntöehdotusta tutkittaessa ei vielä ollut mitään puhetta rakennuslainoista, joten emme voi taata, että niitä ehdottomasti tullaan saamaan.

Vielä on yksi tärkeä menoerä yrityksen alkuunpanossa, josta ei ole ollut puhetta, nimittäin kustannukset yhteisesti ostettavan maan osittamisesta. Tämä menoerä voi nousta melkoisiin summiin, varsinkin jos ostettavan tilan kartta on vanha ja rajat epäselvät. Esimerkkinä voi mainita, että jos 600:n ha:n tila on jaettava 20:een osaan, niin arvioidaan menot noin 1,000 markkaan, jos tilasta on valmis, luotettava kartta ja 1,500:een markkaan, jos tila on uudelleen mitattava ja kartoitettava ja rajat selvennettävät. Tätä menoerää

ei ole otettu huomioon mallisääntöjä tehdessä, mutta voinee kai toivoa, että valtio tällaisissa tapauksissa ottaa suorittaakseen mainitut kustannukset etukäteen ja antaa osuuskunnan suorittaa ne takaisin valtiolle 10:n vuoden kuluessa.

Kun osuuskunta lähettää lainanhakemuksensa Senaattiin, kehoittaisimme sitä liittämään luettelon jäsenistään, johon on hankittu heistä edellisessä kosketetuja tietoja ja joka luettelo on kirkkoherran, kunnallislautakunnan esimiehen tai jonkun muun yleisesti tunnetun henkilön oikeaksi todistama. Luetteloa varten liitämme seuraavalle sivulle kaavan.

Tila. Yhtä tärkeä kuin jäsenten sopivaisuus on ostettavaksi aiotun *tilan* sopivaisuus koko yrityksen menestymiselle. Jo tilan *asema* on erittäin suuresta merkityksestä vastaisten pikkuviljelysten kannattavaisuudelle. Tärkeätä on näet, että se ei ole kovin kaukana jostakin liikepaikasta (tehtaasta, kaupungista, osuusmeijeristä) tai rautatieasemasta, niin että maataloustuotteiden kuljettaminen ei käy kovin hankalaksi ja kalliiksi. Mitä sitten tulee tilan *maihin*, niin on katsottava, että siinä on kasvavaa metsämaata ainakin niin paljon, että siitä *huoletta* riittää pikkutilojen kotitarpeiksi. Jos metsä olisi niin lopussa, että siitä ei voitaisi alussa saada tarpeellisia rakennus- ja polttopuita, on yritys arveluttava, ellei läheisyydestä samalla voisi ostaa kohtuhinnasta hakkuuoikeutta tarpeelliseen metsäpalstaan. Viljelysmaista on se neuvo kokemuksesta saatu, että tällaiseen tarkoitukseen on edullisinta ostaa sellainen tila, jossa viljelysmaat ovat lamassa tai pienet, mutta viljelyskelpoista maata runsaasti, sillä sellainen tila on huokeahintainen ja helpommin saatavissa. Erityisesti on hankittava var-

„Säämingin Oma tupa“-nimisen maanosto-osuuskunnan perustajat.

N ^o	N i m i	Ikä	Naimisissa	Lapsia	Pääelinkeino	Sivutoimia	Omaisuu den raha-arvo, velat, vaatteet ja huone- kalut poisluettuna						
							kaikkiaan Smk.	Siitä					Rah. sääst.
								Raken.	Lehm. kpl.	Smk. Smk.	Hev. kpl.	Smk. Smk.	
1	Eemil Anttila .	—	—	—	Maanvilj. omalla maalla	ei ole	50,000	—	—	—	—	—	ei aio palstaa ottaa
2	K. Lampinen. .	—	—	—		ei ole	30,000	—	—	—	—	—	” ” ” ”
3	Taneli Koho. .	45 on	6	Maanviljelijä, torppari	ei ole		2,000	500	5 400	2 500	300		
4	Aaro Kuivala .	40 on	4	Maatyömies	ei ole		1,000	400	2 200	—	—	400	
5	Elias Saari. . .	38 on	3	Vuokraaja	Henkivak. asiam.		1,800	—	6 600	2 650	—	—	
6	Heikki Laakso.	35 on	2	Puuseppä	ei ole		1,000	600	1 100	—	—	100	
7													
8	j. n. e.												
9													
10													
11													
12													

Ylläolevat tiedot vakaumuksemme ja tietojemme mukaan oikein ilmoitetuiksi todistamme.
Säämingissä, 6 p. kesäkuuta 1905.

A. Jantunen,
Kunnallislautakunnan esimies.

I. Siurio,
Talollinen.

maa selvitystä siitä, kuinka paljon on hyväluontoisia, viljelemättömiä soita tilalla.

Sellainen tila, jolla emätilan *rakennukset* ovat suuret ja kalliit, on aina osoittautunut erittäin hankalaksi palstoittaa. Sillä nuo rakennukset korottavat suunnattomasti tilan hintaa, mutta samalla ne joutuvat suureksi osaksi arvottomiksi, kun talo palstoitetaan. On siis mieluummin valittava sellainen talo, jossa rakennukset ovat pienet tai vanhat ja rappeutuneet. Ja palstoitettaessa on osoittautunut mukavimmaksi, että, ellei emätilaa voi käyttää johonkin erityiseen yhteiseen tarkoitukseen, se pidetään ja luovutetaan suhteellisesti suurena ja sitenkin sen rakennusten hinnasta on osa jaettava muiden palstojen kannettavaksi.

Tilan hinta.

Siinä tilattomat tavallisesti tekevät suuren erehdyksen, että he olisivat valmiit maksamaan palstoitettavaksi aiotusta talosta liian suuren hinnan. Tämä liian kohtuuton hinta on juuri ollut syynä siihen, että Senaatti, vaikka se muutoin olisi ollut halukas tiloja ostamaan tilattomille jaettaviksi, on ollut pakoitettu hylkäämään monen palstoitettavaksi tarjotun suurtilan. Sillä kokemus on osoittanut, että tilattomat yleensä ovat liian rohkeat tai kevytmieliset tiloja ostaessa ja joutuvat sittemmin häviölle, kun eivät jaksa tilanhinnan vuosilyhennyksiä suorittaa. Usein on myös syynä tuohon liian kalliitten tilojen tarjoomiseen tilattomille ositettaviksi se, että huonoihin varoihin joutunut talon-omistaja houkuttelee tilattomia sen ostamiseen ja arvelee, että valtiolta voipi aina vaatia korkeampaa hintaa kuin muilta. Mutta tässä on viime aikoina monta kertaa erehdytty, sillä valtio lähettää aina asiantuntevia henkilöitä arvostelevaan tarkoin tilaa, ennenkuin se kauppoihin ryhtyy, tässäkin kohden valvoen tilattomien etuja, samalla kuin omain varojensa turvallista si-

joittamista. Siis neuvotaan, ettei pidä ryhtyäkkään hukkaamaan rahaa ja aikaa tällaisiin yrityksiin, ellei ole saatu tietoon taloa, joka tarjotaan paikkakunnalla kohtuullisena pidetystä hinnasta.

Kun tällainen, jaettavaksi sopiva talo on saatu tietoon ja osuuskunnan perustamisesta sovittu, on tärkeätä, että tilan nykyisen omistajan kanssa saadaan aikaan täydellinen, yksityiskohtiaan myöten tehty kauppasopimus, joka on hänen allekirjoittamansa jo ennenkuin osuuskunta muodollisesti perustetaan, ja osuuskunnan hallituksen allekirjoitettava niin pian kuin se siihen on laillisesti oikeutettu ja ennenkuin lainahakemus tehdään. Selvää on, että tällainen kontrahti on tehtävä sellaisilla edellytyksillä, ettei kumpikaan puoli tule siitä kärsimään.

Kun osuuskunnan valmistumiseen ostokuntoiseksi menee ehkä useitakin kuukausia, tulee saada myyjän sitoumus tarpeellisen pitkäksi ajaksi. Ja kun ei voi olla varmuutta siitä, että aiottu laina tulee myönnettyksi toivotuilla ehdoilla, joten kauppa ehkä voisi tulla mahdottomaksi, niin on sopimusta tehdessä otettava tämäkin huomioon.

Kauppasopimusta tehtäessä tulee välttämättömästi panna kaikki vähäpätöisimmiltäkin näyttävät sopimukset paperille eikä luottaa suullisiin lupauksiin, sillä niistä on tällaisissa asioissa ikäviä kokemuksia. Toiseksi on tärkeätä, ettei myyjälle myönnetä tilaan minäkäänlaisia tilaa rasittavia ehtoja tai muita etuja nautittaviksi sen jälkeen kuin tila on joutunut osuuskunnan omaisuudeksi (kuten palsta, asunto-oikeus, eläke t. m. s.).

Koska Senaatille on tärkeätä asiata käsiteltäessä tietää, millainen tila on, tulee puheena olevaan kontrahtiin ottaa muutamia selittäviä tietoja, joita tällaisissa asiakirjoissa ei muutoin ole tapana nähdä. Niiden ot-

tamisesta kontrahtiin voipi olla sekin hyöty, että myyjä tietää, että jos hän siinä antaa mahdollisesti väärä, ostajia pettäviä tietoja, voivat nämät, jos tahtovat, saada kaupan puretuksi.

Tässä puheena ollutta sopimusta tehtäessä voidaan apuna käyttää (mutta ei suinkaan suorastaan kopioida!) seuraavaa kaavaa:

Kauppakontrahti.

Me allekirjoittaneet olemme tehneet seuraavan sopimuksen:
1:ksi. Edellyttäen, että kauppa tulee tapahtumaan ennen 1 päivää maaliskuuta 1906, luovutan ja myyn minä Olli Möttönen vaimoni suostumuksella „Maanosto-osuuskunnalle Säämingin Oma tupa“ Mattilan perintötalon, $\frac{1}{2}$ manttaalia (ynnä sen kanssa yhteisviljelyksessä olevan Y:n perintötalon), joka sijaitsee Säämingin kunnan Turpeisen kylässä Rantasalmen kihlakunnassa Mikkelin lääniä, sovitusta 30,000 Suomen markan suuruisesta kauppahinnasta. Tämä kauppahinta on suoritettava siten, että ostaja vastaanotossa, joka tapahtuu niin pian kuin on saatu tieto toivotun lainan myöntämisestä „Tilattoman väestön lainarahastosta“, maksaa minulle Olli Möttöselä käteistä rahaa 3,000 markkaa sekä valtuuttaa minut Suomen valtiokonttorista nostamaan ja kuittaamaan loput kauppahinnasta eli 27,000 markkaa niin pian kuin se voipi tapahtua eli viimeistään 1 päivänä leinäkuuta 1906, ilman korkoa.

2:ksi. Mainittu tila käsittää kaikkiaan 600 ha maata, josta 40 ha peltoa, 40 ha luonnonniittyä, 40 ha viljelyskelpoista kuivaa ja 160 ha viljelyskelpoista suomaata sekä noin 300 ha kasvavaa metsämaata jolla on 2,000 hirsipuuta.

3:ksi. Tähän kauppaan suljetaan myöskin Koukkuharjun, Tervaharjun, Selkämän ja Aution torpat sekä Tipusalon ulkopalsta; sitä vastoin tilaan kuuluva, erittäin verotettu Vesannon kruununtila jää minun hallittavakseni ja asuttavakseni. Koukkuharjun torpparille pidätetään omistusoikeus siihen tuparakennukseen ja navettaan, mitkä hän sanottuun torppaan on itse omista puistaan rakentanut.

4:ksi. Myyjä vastaa kesantopellon muokkaamisesta ja syyskylvöjen tekemisestä. Ostaja on tilan vastaanottaessaan

oikeutettu maksutta saamaan karjanrehuja 00 leiviskää heiniä ja 00 leiviskää olkia.

5:ksi. Kaikki tilalla löytyvät niin vanhat kuin uudetkin maanviljelyskalat sekä palosammutuskalat kuuluvat kauppaan. Sitä vastoin maksaa ostaja minulle laskunmukaisen hinnan siitä „Toveri“ niittokoneesta, jonka olen toiminimeltä „Keskusosuusliike Hankkija“ tilannut, mutta jota ei vielä ole lähetetty. Muut tarvekalut sekä karjan ja juhdat saa ostaja jos haluaa, erityisesti lunastaa hinnasta, josta vastaanottopäivänä sovitaan.

6:ksi. Talon vuosipalkollisista tulen minä Olli Möttönen pitämään huolen.

7:ksi. Edellä määrättyä vastaanottopäivänä sekä sittenkuin ostaja on suorittanut ensimmäisen vähennysmaksun kauppahinnasta eli — — — —, tulee ostajan saada laillinen kauppa-kirja ynnä rasisuodistus sekä tilain saantokirjat, kartat ja palo-vakuutuskirjat.

8:ksi. Kauppakirjan leimaamisen me suoritamme puoliksi kumpikin.

Tähän kauppakontrahtiin, jota on tehty ja allekirjoitettu kaksi kappaletta, olemme molemmin puolin tyytyväiset ja sitoudumme sen täsmälleen täyttämään.

Säämingissä 3 p. heinäkuuta 1905.

Olli Möttönen.

Myyjä.

Ylläolevaan mieheni tekemään kauppaan annan suostumukseni, erittäinkin mitä minun perimääni puoleen tilaan tulee. Paikka ja aika edelliset.

Maria Möttönen.

Myyjän vaimo.

Ylläolevat allekirjoitukset todistamme oikeiksi.

Kalle Hiltunen.

Räätäli Säämingistä.

Jaakko Kekkonen.

Työmies Rantasalmelta.

Säämingissä 28 p. helmikuuta 1906.

Ostaja:

Maanosto-osuuskunta Säämingin Oma tupa:

Eemil Anttila.

Aaro Kuivala.

Ylläolevat Eemil Anttilan ja Aaro Kuivalan allekirjoitukset oikeiksi todistamme. Säämingissä 28 p. helmikuuta 1906.

N. N.

N. N.

Tilan jakamis-
suunnitelma.

Monesti voipi tilan jakaminen ehkä tulla niin vaikeaksi riidan esineeksi, että koko yritys sen johdosta voi raueta. Sen vuoksi lienee varovaisinta, että siitä koetetaan saada aikaan jäsenten kesken sovittu suunnitelma, ennenkuin osuuskunnan perustamiseen ja lainan hakemiseen ryhdytään ja että tämä suunnitelma toimitetaan liitteeksi lainanhakemukseen. Tässä asiakirjassa olisi mainittava kunkin jäsenen nimi, sen maanalan asema ja suunnittainen suuruus, joka hänelle on aiottu, jaettuna viljelys-, viljelyskelpoiseen, kasvavaan metsämaahan ja muuhun maahan, sekä palstalla mahdollisesti olevien rakennusten arvo, ynnä se hinta, mikä palstalle on arviolta väliaikaisesti asetettu. Tämän suunnitelman alla tulisi olla kaikkien perustajain vieraitten miesten läsnäollessa omakätisesti allekirjoittama vakuutus, että he sen hyväksyvät ja myöskin suostuvat niihin muutoksiin, joita maanmittaustoimituksessa havaitaan tarpeellisiksi ja oikeudenmukaisiksi.

III.

Osuuskunnan perustaminen.

Sillä aikaa kuin on hankittu osuuskuntaan tarpeellinen määrä jäseniä ja saatu sopiva tila tietoon ja sille sovittu ositussuunnitelma, on luonnollisesti myös useampaankin kertaan yhteisesti tutustuttu tällaisia osuuskuntia varten edempänä oleviin mallisääntöihin. Ne eivät kai-
vanne paljo selityksiä; muutamista kohdista kummin-
kin tässä sananen.

Mallisääntöjä ei ole katsottu voitavan tehdä muun- 2 §.
laisille osuuskunnille kuin sellaisille, jotka ostavat suu-
remman maa-alueen (tilan tai isomman osan sitä tai
ehkä parikin toistensa naapuruudessa olevaa tilaa), pal-
stoittavat sen ja luovuttavat palstat jäsenilleen omistus-
oikeudella niin pian kuin tilan hinta on suoritettu.
Sääntöjä ei siis voi käyttää sellaisia tapauksia varten,
että osuuskunta saisi valtiovaroja myöntääkseen pie-
nempiä lainoja jäsenilleen, jotta nämät saisivat ostaa
itselleen maapalstoja tai tiloja, mistä mikin parhaaksi
näkee. Tällaisen osuuskunnan ei ole katsottu voivan
tarjota valtiolle tarpeellista vakuutta sen myöntämälle
lainalle.

Näin ehdotetussa osuuskunnassa tulisi olla vähin- 3—4 §.
täinkin 10 jäsentä, jotta osuuskunta voisi kunnolleen
toimia ja tarjota mahdollisimman suurta vakuutta. Jä-
seniksi siihen saisi ottaa sellaisia osuuskunnan koti-
paikka-kunnassa asuvia henkilöitä, joille asetuksen mu-
kaan voidaan »Tilattoman väestön lainarahaston» va-

roista lainoja myöntää. Mutta tämän lisäksi voipi mallisääntöjen mukaan osuuskuntaan hyväksyä jäseniksi sellaisiakin henkilöitä, jotka eivät kuulu asetuksessa mainittuihin (katso siv. 24) väestön ryhmiin, mutta joiden liittyminen osuuskuntaan voipi olla omansa edistämään sen tarkoitusta; tällaisten jäsenten tulee kumminkin kirjallisesti luopua vaatimasta osaa osuuskunnan kiinteistöstä.

Osuusmaksu on asetettava niin suureksi, että niiden yhteenlasketulla summalla voidaan suorittaa $\frac{1}{10}$ ostettavaksi aiotun maan kauppahinnasta ja että sen lisäksi on käyrettävissä tarpeellinen rahamäärä kaikenlaisten järjestämiskulujen suorittamiseksi. Järjestämiskuluilla tarkoitamme tässä niitä kuluja, joita menee osuuskunnan perustamiseen, lainanhakemiseen ja nostamiseen y. m. s.

Jos siis tilan hinta on esim. 30,000 markkaa, niin osuusmaksujen yhteenlasketun summan tulee nousta ainakin noin 3,300 markkaan. Jos osuuskuntaan kuuluu ainoastaan 10 jäsentä, niin tuota summaa ei pidä jakaa 10:llä ja näin saatua summaa asettaa osuusmaksun määräksi, vaan on käytännöllistä, että osuusmaksu asetetaan melkoista pienemmäksi, esim. 100 markaksi ja että kukin jäsen ottaa osuuksia suunnilleen sen mukaan, kuinka suuriarvoinen osa yhteisestä omaisuudesta hänelle on ajateltu annettavaksi.

5—11 §. Osuuskunnan velkojen takaisinmaksamisesta tulee jäsenten mennä koko omaisuudellaan kaikkiihteiseen takaukseen eli, kuten osuustoimintalaki sanoo, rajoittamattomaan lisämaksuvelvollisuuteen. Mutta sen lisäksi on ehdotettu, että koko ostettava tila jääpi osuuskunnan omaisuudeksi niin kauaksi, kunnes valtiolaina on täysin maksettu, ja että osuuskunnan tulee täksi ajaksi valtiolle myöntää maaomaisuuteensa ensimmäinen kiinnitys. Koko tämän ajan ovat palstojen haltijat kat-

sottavat osuuskunnan vuokramiehiksi, kumminkin niin, että he ehdottomasti tulevat kukin palstansa omistajiksi niin pian kuin valtiolaina on maksettu, elleivät he ole tavalla tai toisella oikeuksiaan menettäneet. Täten siis heitä ei voi mitenkään verrata tavallisiin vuokralaisiin, koska kaikki hyöty heidän maanparannustöistään näillä tiloilla tulee heille itselleen eikä toiselle.

Tätä omistusoikeuden rajoittamista ei ole voitu välttää, kun tässä ollaan tekemisissä osuuskunnan kanssa, jolla lain mukaan on oikeus valita, kutka voivat päästä osuuskunnan jäseniksi ja samalla palstojen omistajiksi. Ja ellei osuuskunnalla tätä oikeutta olisi, niin olisi se vaara tarjolla, että siihen voisi palstojen oston kautta tulla sellaisia jäseniä, jotka turmelisivat sovun ja yhteiselämän. Tämän kautta koko osuuskunnan olemassa-olo voisi joutua vaaraan ja valtion vakuus myöntämästään lainasta pienetä.

Erittäin tärkeänä on pidettävä sitä, että palstatilo- 12 §.
jen metsä asetetaan yhteisen järkiperäisen hoidon alle pitemmäksi ajaksi. Sen kautta ensiksikin palstatilain vakavaraisuus ja edistymismahdollisuus turvataan ja toiseksi koetetaan sen kautta välttää sitä kokemuksesta usein huomattua epäkohtaa, että tällaiset pienet tilat, jos niillä on hyvää metsää, joutuvat metsäkeinottelun esineeksi ja niiden haltijat uudelleen tilattomiksi.

Niinikään on katsottu välttämättömäksi yrityksen 14—18 §§.
menestymiselle, että osuuskunnasta eroamiselle asetetaan vissejä vaikeuksia ja että se yhteisö, jonka turvissa ja avulla jäsen on päässyt nauttimaan oman kodin ja oman konnun etuja, ei joudu kärsimään siitä, että hän siitä haluaa kesken kaiken erota. Sillä jos tässä kohden olisi jätetty ovi seljälleen, olisi hyvin

peljättävää, että tällaiset yritykset pian kävisivät heikoiksi, kaikenlaisten vähäistenkin tuulenpuuskausten kaadettaviksi.

29 §. Lainvaatimuksen mukaisesti tulee osuuskunnan koota itselleen vararahasto. Mutta koska sellaisen kokoaminen tällaisille osuuskunnille käypi hyvin vaikeaksi, ei ole syytä säännöissä määrätä vararahaston määrää kovin suureksi. On ajateltu, että jo noin 1 % ostetun maan hinnasta voipi varsin hyvin siksi riittää.

Sittenkuin asia on edellisen mukaan tarpeellisesti valmis, kutsutaan koolle osuuskunnan perustava kokous. Välttämätöntä on, että tähän kokoukseen saadaan pöytäkirjaa pitämään asiakirjojen tekemiseen ja jos mahdollista erityisesti osuuskunnan perustamiseen perehtynyt henkilö. Sillä siinä on siksi monta pientä muodollista mutkaa, jotka, sen mukaan kuin kokemus yllin kyllin osoittaa, jäävät tottumattomalta huomioon ottamatta ja sittemmin ovat esteenä sääntöjen vahvistamiselle ja osuuskunnan valmistumiselle yleensä. Kysymyksessä on, että tilattoman väestön avuksi m. m. tällaisissa asioissa asetetaan erityinen virkamies jo läheisessä tulevaisuudessa. Mutta niinkauvan kuin tätä ei ole saatavissa, kehoitamme hankkimaan jonkun toisen sopivan henkilön, esimerkiksi papin, nimismiehen, kansakoulunopettajan, tahi muun sellaisen. Ainoastaan viime tingassa on käännyttävä lähi-kaupungissa olevien asioimistoimistojen puoleen, kuten muutamat tilattomat ovat tehneet, sillä niiden apu tulee kalliiksi ja niillä kaikilla ei ole edes tietoja ja kokemusta tällaisissa asioissa.

*

*

*

Panemme tähän täydellisen ehdotuksen tällaiseksi sopimuskirjaksi:

Ehdotus sopimuskirjaksi ja säännöiksi.

Allekirjoittaneet perustavat täten Säämingin pitäjässä osuuskunnan, jonka tarkoituksena on alempana lähemmin mainitulla tavalla edistää jäsentensä yhteiskunnallista ja taloudellista vaurastumista, sekä hyväksyvät sille seuraavat säännöt:

Säämingin Oma tupa maanosto-osuuskunnan säännöt.¹

1 §.

Osuuskunnan nimi on »Säämingin Oma tupa maanosto-osuuskunta«.

Osuuskunnan kotipaikkana on pidettävä Säämingin pitäjä Rantasalmen kirkkikuntaa Mikkelin lääniä.

2 §.

Osuuskunnan tarkoituksena on ottamalla kuoletuslaina »Tilattoman väestön lainarahastosta« valmistaa jäsenilleen tilaisuutta oman maan hankkimiseen.

Tarkoitustaan toteuttaakseen osuuskunta ostaa itselleen maatilan Säämingin pitäjästä sekä asiasta voimassa olevain asetusten mukaan osituttaa sen pienemmiksi tiloiksi, jotka sitten, kun valtiolaina on lopullisesti kuoletettu, jäävät jäsenten omaisuudeksi.

3 §.

Osuuskunnan jäseniksi otetaan sellaisia Säämingin kunnassa asuvia työkykyisiä, hyviksi tunnettuja ja toimeliaita henkilöitä, jotka eivät omilla varoillaan jaks

¹ Näiden puhtaaksikirjoittamisessa voidaan käyttää Pelleron Toimistosta saatavia koko-arkille painettuja kappaleita sillä tavalla, kuin sivuilla 43—44 sanotaan.

itselleen hankkia pienempää maanviljelystilaa tahi omaa kotia ja jotka kuuluvat johonkuhun seuraavista väestön ryhmistä, nimittäin:

- a) sellaisiin pikkuviljelijöihin, jotka, itse ollen ruumiillisen työn tekijöitä, viljelevät toisen maata (esim. torpparit, mäkitupalaiset ja heidän vertaisensa) taikka omaa aivan vähäpätöistä paltannetta;
- b) maanviljelystyöntekijöihin;
- c) käsityöläisiin; tahi
- d) muuhun irtonaiseen työläisväestöön, joka elättää itsensä satunnaisella työllä.

Kuitenkin voidaan näihin väestön ryhmiin kuulumaton henkilö hyväksyä jäseneksi, jos hänen liittymisensä osuuskuntaan harkitaan olevan omansa edistämään osuuskunnan tarkoitusta ja hän jäseneksi ruvetessaan kirjallisesti luopuu vaatimasta osaa osuuskunnan kiinteistöstä.

4 §.

Osuuskunnan toiminnan alkaessa tulee siinä olla vähintään 10 jäsentä.

Kunkin jäsenen osuus on () markan suuruinen; ja on jäsenellä valta ottaa osuuskunnassa useampiakin osuuksia.

Ennenkuin lainaa »Tilattoman väestön lainarahastosta« haetaan, tulee niin monta osuutta olla maksettu, että kertyneillä rahoilla voidaan suorittaa vähintäänkin kymmenes osa sen kiinteistön kauppahinnasta, minkä osuuskunta aikoo ostaa, ja että sen lisäksi on käytettävissä tarpeellinen rahamäärä lainhuudatus-, kiinnitys- y. m. järjestämiskulujen suorittamiseksi.

5 §.

Osuuskunnan jäsenet ovat velvolliset, siinä tapauksessa, etteivät sen varat riitä osuuskunnan sitoumusten täyttämiseen, rajoittamattomasti tekemään näiden suorittamiseksi tarvittavia lisämaksuja siinä järjestyksessä kuin osuustoimintalaki säättää.

6 §.

Kun kiinteistö, jonka pitää olla tilusalueeltaan laillisesti määrätty, on ostettu, tulee osuuskunnan kokouksessaan, hallituksen tehtyä siitä esityksen, vahvistaa suunnitelma kiinteistön osittamiseksi.

7 §.

6 §:ssä mainittua ositussuunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon jokaisen jäsenen toivomukset, mikäli ne eivät loukkaa toisten samallaista oikeutta; ja on tarvittaessa maanmittarin apua käytettävä. Jos jäsenet osuuskuntaa perustaessaan ovat sopineet kunkin tilusalueen asemasta ja suuruudesta taikka palstoittamisesta ylimalkaan, on sitä sopimusta, mikäli mahdollista, noudatettava.

Jos jäsen on tyytymätön osuuskunnan ositussuunnitelmasta tekemään päätökseen, ilmoittakoon tyytymättömyytensä hallitukselle kahdeksan päivän kuluessa päätöksen tekemisestä, jonka jälkeen asia lykätään väli miesten ratkaistavaksi, sillä tavalla kuin 35 §:ssä säädetään.

8 §.

Jos ositussuunnitelma on vahvistettu päätöksellä, josta ei enää ole lupa valittaa, taikka välitystuomiolla, pitääköön osuuskunnan hallitus tointa maan osituttamisesta maanmittarilla.

9 §.

Kullekin jäsenelle tulevan alueen hinnan laskee toimitusmaanmittari ja sen määrää osuuskunta siten, että osuuskunnan suorittama kauppahinta jaetaan jäsenten maksettavaksi kunkin tilusten laajuuden ja laadun sekä niissä olevain rakennusten ja kasvavan metsän niin myös muiden etujen arvon mukaan. Ellei kiinteistön koko maa-alaa jaeta osuuskunnan jäsenille yksityisomaisuudeksi, on jäsenillä katsottava olevan yhteisiksi jääpiin tiluksiin yhtäläinen oikeus pääluvun mukaan ja kunkin jäsenen yksityisen alueen hintaan sen vuoksi lisättävä hänen osansa yhteisten tiluksien kauppahinnasta.

10 §.

Kukin jäsen antaa hänen osaksensa tulevasta kauppahinnasta, vähennettyä mitä hän on osuusmaksuina suorittanut, osuuskunnalle velkakirjan, jossa kuoletusaika on jokseenkin sama kuin osuuskunnan sitoumuksessa valtiolle sekä sellainen korko, kuin eri ohjesäännössä määrätään.

11 §.

Osuuskunnan ostama kiinteistö pysyy kokonaisuudessaan osuuskunnan omaisuutena, kunnes »Tilattoman väestön lainarahastosta« otettu laina on täysin maksettu; ja on osuuskunnan jäsenillä siitä syystä lainan kuoletusaikana ainoastaan mieskohtainen nautinto-oikeus heille luovutettuihin alueihin.

Kun laina on maksettu, antaa osuuskunta kullekin jäsenelle kauppakirjan hänen hallussaan olevasta alueesta.

12 §.

Kiinteistön metsämaa on, olipa se yhteismetsäksi erotettu tahi eri tilain kesken jaettu, hoidettava osuus-

kunnan yhteiseksi hyväksi hoitosuunnitelman mukaan, joka osuuskunnan on asiantuntijan avulla tehtävä ja noudatettavaksi vahvistettava. Hoitosuunnitelmassa on myös määrättävä, mitä osia metsämaasta saa käyttää laitumena ja mitä siihen nähden on vaarinotettava.

Niiden alueiden haltijat, joihin kiinteistö on jaettu, ovat velvolliset hallituksen kutsumuksesta saapumaan työhön ojitusta tai metsän harvennusta varten ja niinikään yhteisesti tai ositteluun mukaan pitämään huolta karjan paimentamisesta.

Metsän hoito olkoon yhteisenä viisikymmentä vuotta. Jos osuuskunnan kiinteistöllä on kalavettä, määrätköön osuuskunta, miten sitä on käytettävä.

13 §.

Jos palstoja on erotettu vastaista myyntiä varten, annettakoon ne toistaiseksi vuokralle, tai hoidettakoon muulla tavoin osuuskunnan lukuun.

14 §.

Jos osuuskunnan jäsen jättää velkansa koron ja pääoman lyhennyksen määräpäivänä tahi kuukauden kuluessa sen jälkeen maksamatta, erottakoon osuuskunnan kokous hänet osuuskunnasta, ellei havaita, että hän jostakin erityisestä syystä ja ilman omaa tuottamustaan on ollut estetty velvollisuuttaan täyttämästä. Siinä tapauksessa määrätään hänelle pidennetty maksuaika.

Jäsen erotettakoon osuuskunnasta myöskin, jos hän tulee osakkaaksi toiseen osuuskuntaan, jolla on sama tarkoitus kuin 2 §:ssä on mainittu, tahi jos hän luovuttaa pesänsä konkurssiin, jota ei peruuteta.

Ellei jäsen vuoden kuluessa siitä, kun hän antoi sitoumuksensa osuuskunnalle, ole ryhtynyt rakentamis- ja viljelytyöhön hänelle annetulla alueella, tahi jos hän

on myynyt siihen tehdyn asuin- tahi muun rakennuksen, taikka myynyt tai muuten poisvienyt rakennustarpeita tahi halkoja osuuskunnan metsästä tahi muulla tavoin ilmeisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan, saakoon osuuskunnan kokous erottaa hänet osuuskunnasta.

15 §.

Jos osuuskunnasta erotettu jäsen kahdessa kuukaudessa sen jälkeen ehdottaa toista sijaansa ja tämä saman ajan kuluessa pyytää jäseneksi päästä, niin hallitus, jos havaitsee, että ehdotettu voidaan jäseneksi hyväksyä ja että hänen jäseneksi liittymisensä on omansa osuuskuntaa vahvistamaan, ottakoon hänet jäseneksi erotetun sijaan.

Jos ei sellaista ehdotusta ja pyyntöä tehdä, tahi jos hallitus ei ole ehdotettua jäseneksi hyväksynyt, saakoon erotettu jäsen ainoastaan osuusmaksunsa takaisin niillä ehdoilla ja siinä järjestyksessä kuin laki säättää.

Jos jäsen arvelee, että hänet on ilman syytä osuuskunnasta erotettu, olkoon hänellä valta 35 §:n määräämässä järjestyksessä ajaa kannetta sellaisen korvauksen saamiseksi osuuskunnalle suorittamistaan kuoletusmaksuista ja tilaan panemistaan kustannuksista kuin 16 §:ssä kuolleen jäsenen oikeudenomistajista sanotaan.

16 §.

Jos jäsen kuolee ennenkuin hänen velkansa osuuskunnalle on täysin kuoletettu, olkoon hänen kuolinpesänsä oikeutettu saamaan osuuskunnalta takaisin, paitsi osuusmaksua, puolet siitä, mitä hän on kuoletusmaksuina suorittanut sekä, 18 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan, puolet tilan parantamiseen panemistaan kustannuksista.

Kuitenkin saakoon leski tai perillinen, jonka vai-

naja on määrännyt seuraajakseen, jos osuuskunnan hallitus hänet hyväksyy, taikka myös joku toinen hallituksen hyväksymä kuolinpesän osakas ruveta osuuskuntaan jäseneksi vainajan sijaan ja ottaa haltuunsa hänelle annetun maan, maksamalla osuuskunnalle sen määrän, jonka kuolinpesä tämän ja 18 §:n mukaan on oikeutettu siltä saamaan.

17 §.

Jos jäsen on ollut pakotettu osuuskunnasta eroamaan kivulloisuuden tahin jonkun erityisen seikan takia, jonka vuoksi hän ainoastaan uhraamalla välittömästi tarjona olevan erinomaisen tilaisuuden elinehtojensa parantamiseen voisi pysyä osuuskunnassa, tahin muusta hyväksyttävästä syystä, olkoon oikeutettu saamaan yhtäläisen korvauksen suorittamistaan kuolelismaksuista ja tilan parantamiseen panemistaan kustannuksista kuin jäsenen kuolinpesälle 16 §:n 1 kohdan mukaan on tuleva.

Jos jäsen ilman tällaista syytä eroo, älköön hänellä olko muuta oikeutta kuin mitä 15 §:ssä erotetusta jäsenestä sanotaan.

18 §.

16 ja 17 §:ssä mainittu korvaus maksetaan:

1:o) tilalle tehdyistä rakennuksista sen arvon mukaan, mikä niillä luovutuksen tapahtuessa on, kuitenkin ainoastaan työstä ja rakennusaineista, joita ei ole kiinteistöstä saatu;

2:o) viemäriojasta ja muusta isommasta maan parannuksesta, jos se on tehty osuuskunnan suostumuksella, kuitenkin kohtuuden mukaisesti vähennettyä se hyöty, jonka luovuttaja lisääntyneen tuottavaisuuden kautta on tilasta saanut;

3:o) vuoden satoa varten tehdyistä tavanmukaisista kustannuksista, kuitenkin ainoastaan mikäli luovuttaja

sen vuoksi, että hänen täytyy tilalta poistua, ei saa käyttää satoa hyväkseen.

Muista kuin nyt mainituista kustannuksista ei korvausta makseta.

19 §.

Joka 15 ja 16 §:ssä mainituissa tapauksissa taikka muuten haluaa päästä osuuskunnan uudeksi jäseneksi, tehköön siitä osuuskunnan hallitukselle kahden tunnetun ja luotettavan todistajan oikeaksi vahvistaman kirjallisen anomuksen.

Ellei hallitus katso hakijaa voitavan jäseneksi hyväksyä, ilmoittakoon siitä hänelle kirjallisesti. Jos hakija kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen hallituksen puheenjohtajalle ilmoittaa olevansa tähän päätökseen tyytymätön, alistettakoon asia osuuskunnan kokouksen ratkaistavaksi.

Uuden jäsenen, joka kuolemantapauksen, eroamisen tahi erottamisen johdosta osuuskuntaan otetaan, on maksettava yhtä monta osuusmaksua kuin edeltäjä tai hänen kuolinpesänsä on oikeutettu osuuskunnalta saamaan.

20 §.

Jos jäsen muuttaa pois Säämingin kunnasta, katsottakoon hänen ilmoittaneen eroavansa osuuskunnasta.

21 §.

Osuuskunnan hallituksen on, sillä tavalla kuin osuustoimintalain 32 ja 34 §:ssä on sanottu, pidettävä kaikista jäsenistä luetteloa, jossa myös mainitaan, milloin kukin on osuuskunnan jäseneksi tullut. Jos jäsen eroaa tai erotetaan osuuskunnasta, merkittäköön sekin ynnä eroamisaika luetteloon.

22 §.

Osuuskunnan hallituksena on kolme henkilöä, jotka ynnä kaksi varajäsentä valitaan osuuskunnan jäsenistä kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ensimmäisen ja toisen vuoden lopussa osuuskunnan perustamisesta eroaa kumminkin yksi jäsen kumpanakin vuotena arvan mukaan.

Jos hallituksen jäsen eroaa, ennenkuin hänen toimiaikansa on kulunut umpeen, valittakoon uusi jäsen jäljellä olevaksi ajaksi.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

23 §.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin asiat vaativat.

Jos hallituksen jäsen ilman laillista estettä on poissa hallituksen kokouksesta, maksakoon osuuskunnan kassaan 50 penniä.

Jos jäsen useampia kertoja on tehnyt itsensä syy-pääksi sellaiseen laiminlyöntiin, on osuuskunnan kokouksella valta erottaa hänet toimestaan ja valita hänen sijaansa toinen.

Hallituksen kokouksissa pidetään lyhyttä pöytäkirjaa, johon merkitään tehdyt päätökset sekä, jos niin vaaditaan, eriävä mielipide.

24 §.

Osuuskunnan kirjanpitoa ja rahavaroja hoitaa hallituksen vaarinpidon alaisena sen puheenjohtaja tai hallituksen määräämä muu henkilö.

Puheenjohtajan asiana on myös pitää huoli siitä, että säädetyt ilmoitukset kaupparekisteriin tulevat tehdyiksi.

25 §.

Osuuskunnan toiminnassa noudatettavaksi on osuuskunnan kokouksessa hyväksyttävä ohjesääntö, jolle hankitaan viranomaisen vahvistus säädetyssä järjestyksessä.

26 §.

Osuuskunnan toiminimen kirjoittaa hallituksen puheenjohtaja tai se, joka hänen tehtäviään hoitaa, ynnä yksi hallituksen jäsen.

27 §.

Osuuskunnan tilejä, jotka päätetään kalenterivuositain, ja hallintoa yleensä tarkastamaan valitaan vuosittain varsinaisessa kokouksessa kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatarkastajaa.

28 §.

Osuuskunnan tilit ynnä hallituksen pöytäkirjat ja muut asiakirjat ovat tammikuun kuluessa tilivuoden päättymisen jälkeen annettavat tilintarkastajille.

Tilintarkastajain tulee toimittaa tarkastus ja antaa siitä hallitukselle kertomus seuraavan helmikuun kuluessa.

29 §.

Se ylijäämä, joka osuuskunnan vuosituloista on jäljellä, sittenkuin tarpeelliset maksut ja poistot on tehty, pantakoon vararahastoon, kunnes sen määrä nousee vähintäin — — — — — markkaan.

Vararahastoa, johon myös 23 §:n 2 mom:ssa mainitut maksut menevät, ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin syntyneiden tappioiden korvaamiseen. Kuitenkin voidaan maksut, jotka 15—18 §:n perusteella tulevat kysymykseen, etukäteen suorittaa vararahastosta.

Jos vararahasto on kartutettu säädetyksi määräksi, niin voidaan säästynyt vuosivoitto tahi jokin osa siitä jakaa osuuskunnan jäsenten kesken. Jäsen saapi osan voitosta sen mukaan, minkä verran hän on osuusmaksuna osuuskunnalle suorittanut.

Jos osuuskunnan hajautuessa on jäljellä ylijäämää, sittenkuin kaikki velka on maksettu ja osuuskunnan osakkaat ovat saaneet pois, mitä ovat osuusmaksuna suorittaneet, jaetaan se ylijäämä saman perusteen mukaan kuin vuosivoittokin.

30 §.

Varsinainen kokous pidetään ensi kerran silloin, kun osuuskunnan toiminta alkaa, sekä sittemmin vuosittain huhtikuussa.

Ylimääräinen kokous pidetään, milloin aikaisemmin pidetty varsinainen kokous on niin päättänyt tai hallitus katsoo tarpeelliseksi, tai kun vähintään kymmenes osa osuuskunnan jäsenistä ilmoitettua asiaa varten sitä pyytää.

31 §.

Osuuskunnan kokous kutsutaan kokoon kuulutuksella, joka kahtena lähinnä edellisenä sunnuntaina julki luetaan seurakunnan kirkossa tai vähintään viikkoa ennen kokousta kirjallisesti saatetaan jäsenten tiedoksi. Kutsumuksessa on mainittava, mitä asioita kokouksessa tulee käsiteltäväksi.

Muut osuuskunnan kaikille jäsenille annettavat tiedot toimitetaan heille samalla tavalla.

32 §.

Kokouksen avaa hallituksen puheenjohtaja, jonka jälkeen kokouksen osanottajat valitsevat puheenjohtajan ja pöytäkirjurin.

33 §.

Varsinaisessa kokouksessa ovat asiat käsiteltävät seuraavassa järjestyksessä:

- 1) hallituksen vuosikertomus;
- 2) tilintarkastajain kertomus osuuskunnan tilien ja hallinnon tarkastamisesta sekä kirjainpäättöksen vahvistaminen;
- 3) kysymys vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle;
- 4) tilintarkastajain palkkion määrääminen;
- 5) hallituksen jäsenten vaali;
- 6) tilintarkastajain vaali.

Muut ilmoitetut asiat käsitellään siinä järjestyksessä kuin sopivimmaksi nähdään.

34 §.

Kun osuuskunnan velka »Tilattoman väestön lainarahastoon« on lopullisesti maksettu, on osuuskunta katsottava puretuksi.

35 §.

Jos syntyy riita osuuskunnan ja jäsenen välillä sen alueen asemasta ja laajuudesta, mikä viimeksi mainitun tulee saada osuuskunnan kiinteistöstä, taikka hänelle annetun alueen hinnasta, tahi jos osuuskunta ja jäsen tai tämän kuolinpesä riitautuvat 15—18 §:ssä mainitusta korvauksesta, ratkaisee sellaisen riidan kolme välimiestä, joista kukin riitapuoli valitsee yhden ja kaksi näin valittua yhdessä kolmannen, joka on oleva välimiesten puheenjohtajana. Jos asiallisten valitsevat välimiehet eivät voi sopia kolmannen vaalista tahi jos jompikumpi asiallinen ei, toisen vaadittua, neljässätoista päivässä sen jälkeen valitse välimiestä, toimittaa vaalin Säämingin kunnan kunnallislautakunnan puheenjohtaja.

Sama olkoon laki riitauduttaessa siitä, onko jäsenen eroaminen aiheutunut sellaisesta syystä, että hän 17 §:n 1 momentin mukaan on oikeutettu saamaan siinä mainittua korvausta.

Muista osuuskunnan kokouksen tekemistä päätöksistä älköön valitettako.

Osuuskunnan ensimmäiseen hallitukseen valitsemme: talollisen Eemil Anttilan Turpeisen kylästä, torppari Taneli Kohon Mäkelän kylästä ja mäkitupalaisen Aaro Kuivalan Vähättilän kylästä, sekä heidän varamiehikseen

vuokraaja Elias Saaren Mäkelän kylästä ja puuseppä Heikki Laakson Turpeisen kylästä.

Säämingin pitäjän Lumperin kylässä 1 p. kesäkuuta 1905.

Kaapro Pusa.

Torppari Turpeisen kylästä.

Tuomas Tipu.

Torppari Mäkelän kylästä.

Pekka Paavola.

Seppä Turpeisen kylästä.

(Kaikkien perustajien allekirjoitus, ammatti ja asuinpaikka).

Että N. N., N. N., j. n. e. omakätisesti ovat allekirjoittaneet yllä olevan sopimuskirjan, todistavat sen tapahtuessa saapuvilla olevina vierainamiehinä:

N. N.

(Ammatti ja koti).

N. N.

(Ammatti ja koti).

*

*

*

Johdoksi lainattujen varojen hoidossa tulee asetuksen mukaan lainanottajan, s. o. tässä tapauksessa osuuskunnan, tehdä ohjesääntö ja siihen hankkia K. Senaatin Kamaritoimituskunnan vahvistus. Tämän vaatimuksen mukaisesti on laadittu sivuille 36—40 painettu malli, jota sopii paikallisolojen mukaan täydentämällä

käyttää. Parasta on, että tämä ohjesääntö laaditaan ja hyväksytään samassa (perustavassa) kokouksessa, jossa osuuskunnan säännötkin.

Tästä mallistakaan ei tarvittane tässä pitkiä selityksiä. Kuten huomaa, ovat useimmat pykälät osaksi Pelervo-Seuran varhemmin painettujen osuuskunnan mallisääntöjen, osaksi »Tilattoman väestön lainarahastosta« annettujen määräysten (esim. 12, 13, 14 §§) mukaan laaditut, joten niitäkään ei käy paljon muuttelemisen tai poisjättämisen.

Ehdotus „Säämingin Oma tupa maan-osto-osuuskunnan” ohjesäännöksi.

1 §.

Osuuskunnalla, joka on perustettu 10 p:nä Heinäkuuta 1901 annetun lain mukaan ja jonka jäsenten tulee kuulua Keisarillisen Senaatin kirjeessä 7 p:ltä Huhtikuuta 1902 mainittuihin tilattoman väestön ryhmiin Säämingin kunnassa, on tarkoituksena, ottamalla lainan »Tilattoman väestön lainarahastosta«, olla sen luoton välittäjänä, jota osuuskunnan jäsenet tarvitsevat voidakseen hankkia itselleen omaa maata.

Jäseniksi osuuskuntaan otetaan sentähden ainoastaan sellaisia työkykyisiä, hyväksi tunnettuja ja toimeilaita henkilöitä, jotka eivät omilla varoillaan voi hankkia itselleen pienempää maanviljelystilaa tahi omaa kotia.

2 §.

Osuuskunnalle asianomaisesti vahvistettujen sääntöjen mukaan ovat osuuskunnan jäsenet, joita osuuskuntaa perustettaessa tulee olla vähintään kymmenen, velvolliset siinä tapauksessa, etteivät osuuskunnan varat riittäisi sen sitoumusten suorittamiseen, rajoittamattomasti

tekemään sitä varten tarvittavia lisämaksuja siinä järjestyksessä kuin 10 p:nä Heinäkuuta 1901 annetussa laissa säädetään.

3 §.

Jotta osuuskunnan jäsenille aiottu kiinteistö voisi olla vakuutena valtiolainasta, toimitetaan sen hankkiminen siten, että osuuskunta ostaa nimessään maatilaa Säämingin kunnasta ja osituttaa sen pienemmiksi tiloiksi, joita osuuskunnan jäsenet, sill'aikaa kuin valtiolainan kuoletusta kestää, saavat hallita ainoastaan mieskohtaisella nautinto-oikeudella, mutta jotka tulevat jäsenten omaisuudeksi, kun valtiolaina on täysin maksettu.

4 §.

Lainaa tilan hinnan suorittamiseen »Tilattoman väestön lainarahastosta« haettakoon enintään niin suuri määrä, kuin mikä vastaa $\frac{9}{10}$ kiinteimistön hinnasta. Jäännös suoritetaan jäsenten osuusmaksuista.

Lainasta suorittaa osuuskunta määrättyä vuotuismaksua valtiovaraston määräyksen mukaan siten, että 2 % suorittamatta olevasta lainamäärästä luetaan korkoksi ja jäännös pääoman vähennysmaksuksi.

5 §.

Sittenkuin osuuskunnan hallitus on valittu ja osuuskunta kirjoitettu kaupparekisteriin, on hallituksen, kun on päästy yksimielisyyteen ostosta ja ostoehdoista sen kiinteistön omistajan kanssa, jonka osuuskunta aikoo omakseen ostaa, asianomaiseen paikkaan tehtävä anomus valtiolainan saamisesta ja siinä ilmoitettava kiinteistön nimi ja asema ynnä sen laajuus peltojen, niittyjen ja metsän puolesta; oheen liittääkään myös kauppakirjaehdotuksen, jossa mainitaan kiinteistön hinta ja kaikki muut kauppaehdot, niin myös pöytäkirjan, joka

osottaa, että osuuskunta kokouksessaan on päättänyt kaupan tehtäväksi.

Kiinteistö pitää olla alueeltaan riittävästi määrätty ja siis, ellei se ole yksinäistalo, olla semmoinen talo, jossa on toimitettu isojako, taikka halkomalla, lohkomalla tai palstatilaksi erottamalla syntynyt osa sellaista taloa.

Siihen katsastukseen, jonka valtiovarasto lainanhakemuksen johdosta ehkä katsoo tarpeelliseksi kiinteistössä toimituttaa, on osuuskunnan hallituksen hankittava omistajan suostumus.

6 §.

Niin pian kuin on saatu tieto lainan myöntämisestä, pitäköön osuuskunnan hallitus huolta siitä, että kauppakirja kiinteistön omistajan ja osuuskunnan välillä lopullisesti laaditaan; maksakoon myös heti vähintäänkin kymmenennen osan kauppahinnasta.

7 §.

●osuuskunnan on heti kaupan päätettyä hankittava itselleen lainhuudatus kiinteistöön.

8 §.

Sittenkuin kiinteistön ositus on toimitettu ja yksityisten jäsenten alueet siten määrätty, vahvistetaan osuuskunnan säännöissä olevain perusteiden mukaan se kauppahinta, joka kunkin jäsenen on suoritettava. Siitä määrästä, joka siten pannaan kunkin jäsenen maksettavaksi, vähennetään pois, mitä hänen osuusmaksustaan tai osuusmaksuistaan on käytetty osuuskunnan kiinteistöstä maksaman hinnan suoritukseksi, ja jäännöksestä hän antaa sitoumuksen osuuskunnalle.

Sitoumuksessa velaksi kirjoitetusta määrästä on kolmea kuukautta ennenkuin vuotuismaksu on valtiovaras-

tolle suoritettava, osuuskunnalle maksettava vuotuismaksu, joka on laskettu yhtä pitkän kuoletusajan mukaan kuin valtiolainakin ja johon sisältyy 3 % vuotuisen korko maksamattomasta lainasummasta.

9 §.

Jos joku jättää osuuskunnalle suorittamatta vuotuismaksun, joka on joutunut maksettavaksi, niin olkoon hän velvollinen maksamaan kuuden prosentin koron jällellä olevasta pääomasta, lukien eräpäivästä siihen asti kuin korko ja vuotuismaksuun sisältyvä pääoman vähennysmaksu on suoritettu.

10 §.

Koska osuuskunnan jäsenet tulevat heille määrättyjen alueiden omistajiksi vasta sittenkuin valtiolaina on lopullisesti kuoletettu, niin jäsen, joka kuoletusaikana eroaa osuuskunnasta, ei ole velvollinen suorittamaan sitä, mikä hänen sitoumuksensa sisällyksestä eroamispäivän jälkeen joutuisi maksettavaksi, jota paitsi hän, niinkuin osuuskunnan säännöissä määrätään, muutamissa tapauksissa saa takaisin puolet suorittamistaan vuotuismaksumääristä. Sitä vastoin on hän edelleenkin vastuussa osuuskunnan ottamasta valtiolainasta niin laajalti kuin 10 päivänä Heinäkuuta 1901 annetussa laissa säädetään.

11 §.

Kuoletusaikana tulee osuuskunnan hallituksen tai, hallituksen määräyksestä, jonkun sen jäsenen vuosittain sulan aikaan toimittaa katselmus niillä alueilla, jotka on osuuskunnan jäsenille luovutettu; ja on siinä katselmuksessa kirjaan merkittävä, mitä asuntoja ja muita rakennuksia kunkin alueella on rakennettu sekä missä kunnossa ne ovat, niin myös sen maan pinta-ala, joka

on otettu viljelykseen, sekä minkälaisessa viljelyskunnossa se maa on.

Katselmuksessa on myös otettava selko siitä, onko metsämaan hoitoa vastaan mitään muistuttamista ja onko joku osamies käyttänyt metsämaata enemmän kuin olisi ollut oikeutettu.

Katselmuskirjan perusteella ryhtyy hallitus tai sen ehdotuksesta osuuskunnan kokous niihin toimenpiteisiin, joihin ehkä on syytä.

12 §.

Osuuskunnan ehkä käyttämättömät rahavarat ovat pidettävät säilyssä varmassa rahalaitoksessa.

13 §.

Osuuskunnan hallituksen on sitä varten vahvistetun kaavan mukaan tehtävä ja Maaliskuun ajalla läänin kuvernöörille lähetettävä sellainen kertomus osuuskunnan toiminnasta viimeksi kuluneelta vuodelta, joka mainitaan Keisarillisen Senaatin kirjeessä 5 p:ltä Joulukuuta 1898. Ja on siihen kertomukseen myös liitettävä asianomaisten tilintarkastajain kertomus osuuskunnan hallinnon tarkastuksesta sekä pöytäkirja osuuskunnan kokouksen sanotun kertomuksen johdosta tekemästä päätöksestä.

14 §.

Muutoksesta tai lisäyksestä tähän ohjesääntöön päättää osuuskunnan kokous, sittenkuin hallitukselle, jos muutos- tai lisäysehdotus ei ole sen tekemä, on annettu tilaisuus lausua mielensä asiasta; jonka perästä kokouksen päätös on lähetettävä läänin kuvernöörille vahvistuksen saamista varten toimitettavaksi Keisarillisen Suomen Senaatin Kamaritoimituskuntaan.

Hallituksen ensi toimenä on nyt hakea kuvernööriltä vahvistus säännöille ja ohjesäännölle. Anomus voidaan kirjoittaa seuraavasti:

Mikkelin läänin Herra Kuvernöörille.

Liittäen tähän kirjallisen sopimuksen, jonka kautta sen allekirjoittajat ovat perustaneet osuuskunnan nimeltä „Säämingin Oma tupa maanosto-osuuskunta“, ynnä ehdotuksen ohjesäännöksi samalle osuuskunnalle saamme allekirjoittaneet, osuuskunnan ensimmäisen hallituksen jäsenet täten Herra Kuvernööriltä kunnioittaen anoa vahvistusta yllämainitussa sopimuskirjassa oleville säännöille, sekä että yllämainittu ohjesääntö yhtäläisessä tarkoituksessa lähetettäisiin K. Senaatin Kamari-toimituskunnalle.

Säämingissä 1 p. kesäkuuta 1905.

.....
Hallituksen puheenjohtaja.

.....
Hallituksen varapuheenjoht.

.....
Hallituksen jäsen.

Hakemus on kirjoitettava hallituksen kaikkien jäsenten nimessä ja siihen on liitettävä sopimuskirja ja ehdotus ohjesäännöksi. Hallituksen samojen jäsenten on myös allekirjoitettava valtakirja sille, joka anomuksen jättää kuvernöörinvirastoon. Anomus ja valtakirja kartoitetaan 1 markan ja sopimuskirja sekä ohjesääntöehdotus kumpikin 50 pennin leimamerkillä. Sääntöjen vahvistamisesta annetusta päätöksestä ei suoriteta lunastusta.

Keis. julistuksen mukaan 31 p. lokak. 1896 on jokaiseen kuvernöörinvirastoon eli lääninhallitukseen asetettu yksi lääninhallituksen virkamies yleisön käytettäväksi *toimimieheksi*, joka on velvollinen virkaedevastuun alaisena olemaan asianmukaisen valtuuskirjan nojalla apuna sille, joka häntä siihen suullisesti tai

kirjallisesti pyytää, asiakirjain sisäänantamisessa, välipäätösten sekä muitten päätösten ja asiakirjain ulosottamisessa ja lähettämisesä, päivän ilmoittamisessa, jona päätös julkipanon jälkeen annetaan, kuin myös tietojen antamisessa muista seikoista, joista yleisön tulee saada selkoa. Kuvernöörinviraston toimesta ilmoitetaan paikkakunnan sanomalehdessä, kun tällainen toimimies asetetaan tai entisen sijaan uusi määrätään. Mutta vaikka hänen nimensä ei olisikaan tiedossa, niin voi kirjeet lähettää hänelle osotteella: »Toimimiehelle Kuopion, Hämeen j. n. e. lääninhallituksessa«.

Julistuksessa on määrätty toimimiehen palkkio hyvin huokeaksi, nimittäin:

Asiakirjain sisäänantamisesta	1	markka.
Päätöksen tai muitten asiakirjain ulosottamisesta ja lähettämisesstä	1	»
Muusta tiedonannosta	1	»

Toimimies on oikeutettu etukäteen saamaan säädetyn palkkion ynnä korvauksen leimamerkistä, päätöksen lunastuksesta ja postirahasta sisäänkirjoitetusta kirjeestä päätöksen takaisin lähettämistä varten. Kaikista rahoista, joita toimimiehelle lähetetään etukäteen, tekee hän tietysti tilin, ja lähettää samalla liiat rahat takaisin.

Tällaista asiantuntevaa asiamiestä käyttämällä päästään kaikesta siitä harmista ja ajanhukasta, minkä tuottaa ymmärtämättömien asiamiesten käyttäminen tai se, että itse käydään jättämässä asiakirjat.

Osuuskunnan ilmoittaminen kaupparekisteriin.

Kun osuuskunnan säännöt ovat tulleet vahvistetuiksi, on osuuskunnan hallituksen ensi tehtävä ryhtyä osuuskunnan rekisteröimistä tarkoittaviin toimenpiteisiin, sillä osuuskunnan puolesta ei ole ryhdyttävä liiketoimiin, ennenkuin se on kaupparekisteriin merkitty.

Saadaksensa osuuskunnan rekisteröidyksi, tulee hallituksen tehdä siitä *ilmoitus* kruununvoudille. Ilmoituskirja kirjoitetaan erityisille lanketeille, joita saadaan maksutta kruununvoudilta tai Pellervosta. *Sitä on tehtävä 2 kappaletta*, jotka molemmat annetaan mainitulle viranomaiselle. Mitä tämän ilmoituskirjan tulee sisältää, näkyy lanketeissa olevista painetuista osuoksista. Ilmoituksen allekirjoittajina tulee olla hallituksen kaikki, sekä varsinaiset että varajäsenet.

Ilmoituskirjan ohella on kruununvoudille annettava 2 kappaletta oikeaksi todistettua jäljennöstä kuvernöörin päätöksestä, jolla osuuskunnan säännöt ovat vahvistetut ja johon mainitut säännöt samoin kuin muutkin osat osuuskuntasopimuskirjaa sekä todistus hallituksen valitsemisesta myös sisältyvät.

Näiden jäljennösten kirjoittamista voidaan helpottaa hankkimalla kaksi kappaletta Pellervo-Seuran toimittamia mallisääntöjä, kirjoituspaperi-arkeille painettuina. Niitä käytetään seuraavasti:

a) Se osa senaatin päätöstä, joka on itse sääntöjen

edellä, kirjoitetaan mallisääntöjen alussa olevalle tyhjälle tilalle;

b) ne kohdat vahvistetuissa säännöissä, jotka tavalla tai toisella poikkeavat mallisäännöistä, kirjoitetaan asianhaaran mukaan joko mallisääntöjen tekstissä oleviin aukkoihin tahi reunustalle;

c) ne mallisääntöjen sanat, jotka eivät jäljennökseen sovellu, pyyhitään pois siistillä musteviivalla;

d) sääntöjen jäljessä oleva osa senaatin päätöstä kirjoitetaan mallisääntöjen lopussa olevalle tyhjälle tilalle;

e) täten syntyneet jäljennökset todistutetaan yhtäpitäviksi alkuperäisen kanssa. Todistajina on käytettävä kahta kirjoitustaitoista henkilöä, jotka eivät ole osuuskunnan jäseniä ja on todistajain nimen ohessa mainittava myös heidän ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Kun tässä edellä mainitut asiakirjat kruununvoudille annetaan, pitää myöskin *alkuperäinen* senaatin päätös osuuskunnan sääntöjen vahvistamisesta hänelle näytettämän, jotta hän siihen todistaa, että osuuskunnan asiakirjat ovat hänelle sinä päivänä kaupparekisteriin ilmoittamista varten jätetyt. *Mutta tämä kirja on samalla pyydettyvä takaisin ja sen jälkeen tarkasti säilytettävä osuuskunnan peruskirjana.*

Ilmoituskirja, jolla osuuskunta ilmoitetaan kaupparekisteriin kirjoitettavaksi, pitää oleman tunnettujen ja luotettavain todistajain oikeaksi vahvistama.

Toinen kappale ilmoituskirjaa ja toinen kappale valtakirjaa (jos asiamiestä käytetään) on varustettava 50 pennin leimamerkillä. Toiseen kappaleeseen jäljennöstä senaatin päätöksestä pannaan 25 pennin leima-merkki. Toinen kappale kustakin asiakirjasta annetaan kruununvoudille kartoittamattomana. Mitään rekisteröimismaksua ei osuuskunnan rekisteröimisestä suoriteta.

Muutamilla tahoilla näytään luulevan, ettei osuuskunnan rekisteröimiseen muuta tarvittaisikaan kuin että rekisteröimisilmoitus määrättyine liitekirjoineen annetaan kruununvoudille ja että osuuskunta siis voisi ryhtyä toimeensa heti, kun kruununvouti on mainitut asiakirjat vastaanottanut. Niin ei kuitenkaan ole laita. Osuustoimintalain 10 § sanoo näet nimenomaan:

»Ennenkuin osuuskunta on *kaupparekisteriin kirjoitettu*, älköön omaisuutta osuuskunnan nimeen hankittako, älköönkä sen puolesta kannettako tai vastattako. Jos joku sitä ennen tekee sitoumuksen osuuskunnan nimessä, vastatkoon siitä sitoumuksesta niinkuin omasta velastaan; jos heitä on useampia, vastatkoot siitä kukin omasta ja toistensa puolesta.«

Tästä näkyy siis, että se toimenpide, joka tekee osuuskunnan lain edessä toimikelpoiseksi, on sen *kirjoittaminen kaupparekisteriin*. Tämän kirjoittamisen toimittaa Teollisuushallitus Helsingissä — *sitten kun asiakirjat ovat kruununvoudilta sinne saapuneet*.

Tähän nähden, ja kun useitten osuuskuntien kokemuksista päättäen, ainakin muutamilla tahoilla näyttää tulleen tavaksi, että kruununvoudit useampia kuuksia, jopa kauvemmin, viivyttävät rekisteröimisasiakirjain lähettämistä määräpaikkaansa, on parasta että, kun asiakirjat jätetään kruununvoudille, erityisesti pyydetään, että hän heti lähettäisi ne Teollisuushallitukseen ja että hän samalla, kuten jo mainittiin, alkuperäisen sääntöjenvahvistamis-päätöksen reunustalle kirjoittaa todistuksen siitä, että osuuskuntaa koskeva rekisteröimisilmoitus on hänelle jätetty.

...v.
Lainan hakeminen.

Tähän saa osuuskunta ryhtyä vasta sitten kuin se on kaupparekisteriin merkitty. Mutta sitä ennen voidaan asia valmistaa niin, että vain asian muodolliset puolet sitten enää ovat suoritettavat. Ostettavaksi ai-
jotun tilan omistajan kanssa on lopullinen sopimus saatava aikaan ja lainanhausta päästävä selville. Tässä kohden on ensiksikin selvitettävä, kuinka paljon lainaa tarvitaan ja toiseksi, millaisilla takaisinmaksuehdoilla sitä olisi pyydetty. Kuten edellisestä on käynyt ilmi, voipi Senaatti »Tilattoman väestön lainarahastosta» myöntää lainoja aina 40:kin vuodeksi. Mutta mikäli tiedetään on näin pitkä-aikaisia lainoja aiottu ainoastaan kunnille, jotta nämät pääsisivät tilaisuuteen puolestaan myöntämään tilattomille lainoja useampaan kertaan (esim. 10:ksi tai 20:ksi vuodeksi kerralla). Ei ole siis varmuutta siitä, että tässä puheena-oleville osuuskunnille tultaisiin näin pitkä-aikaisia lainoja myöntämään. Sitä paitsi on lainanottajain omaltakin kannalta suotavaa, että lainaa ei oteta pitemmäksi aikaa kuin että lainanottaja todenmukaisesti eläessään tulee sen maksamaan takaisin, eikä jätä perillisilleen velallista kotia. Ehdotamme siis noin 20—25 vuotta.

Erittäin tärkeätä mielestämme olisi, että tässä tapauksessa lainan kuolettaminen saisi alkaa vasta muutamia vuosia sen jälkeen kuin se on saatu, jotta lainanottajat ehtisivät rauhassa saada välttämättömimmät ra-

kennukset ja pellot valmiiksi. »Tilattoman väestön lainarahastosta« ei ole tähän saakka (kunnille) myönnetty tällaista väliaikaa enempää kuin yksi vuosi. Olisi kuitenkin syytä, että osuuskunnat, jos he sen tarpeelliseksi havaitsevat, pyytäisivät vaihtoehtoisesti, että tämä aika saisi olla 3 vuotta, mutta sitoutuisivat siinä tapauksessa suorittamaan lainan takaisinmaksun jonkun verran lyhyemmässä ajassa: Voisi siis ehkä ehdottaa joko että kuoletus (kuten kunnillekin) alkaisi 1:n vuoden kuluttua ja suoritetaan sen jälkeen 25 vuoden aikana tai että se alkaisi vasta 3:n vuoden perästä, mutta silloin lopetettaisiin 20 vuoden kuluessa 4:stä vuodesta alkaen. Edellisessä tapauksessa vuotuismaksu (kuoletus ja korko yhteensä) tulisi 1,000:n markan lainasta olemaan 57 markkaa 50 penniä, jälkimäisessä 67 markkaa 30 penniä siitä vuodesta alkaen, jolloin kuoletus alkaa.

Sittenkuin on saatu tieto siitä, että osuuskunta on kaupparekisteriin merkitty (tämän tiedon saa sanomalehdistä tavallisesti paljoa varhemmin kuin kruununvoudilta), pidetään osuuskunnan ensimmäinen varsinainen kokous, jossa käsitellään m. m. alla esitetyt asiat, ja josta tehdään pöytäkirja seuraavan kaavan mukaan, (jota kaavaa sopii käyttää myös osuuskunnan seuraavissa kokouksissa):

Vuonna 1905 joulukuun 15 päivänä kokoontuivat Säämingin „Oma tupa“-nimisen osuuskunnan jäsenet kutsumuksen nojalla, joka osuuskunnan sääntöjen 31 §:n mukaan oli julkiluettu Säämingin kirkossa sunnuntaina 5 ja 12 päivinä joulukuuta (joulukuun 5 päivänä lähetetyllä kirjallisella ilmoituksella annettu kaikille osuuskunnan jäsenille tiedoksi) varsinaiseen osuuskunnan kokoukseen Antilan taloon Säämingin pitäjän Turpeisen kylässä, käsittelemään alempana kerrottuja kutsumuksessa mainittuja asi-

oita. Saapuville olivat tulleet jäsenet — — — (tässä luetellaan kaikki saaapuvilla olleet jäsenet nimeltään). Kokouksen avasi N. N. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin N. N. ja pöytäkirjan tekijäksi oli pyydetty allekirjoittanut N. N. Tähän vielä merkittyä, ettei kutsumuksen tiedoksi antamiseen nähdessä, siitä kysyttäessä, mitään muistutusta tehty, käsiteltiin asiat niinkuin seuraa.

1 §.

Sillä edellytyksellä, että „Tilattoman väestön lainarahastosta“ saadaan tarpeellinen laina, päätti osuuskunta ostaa Mattilanimisen $\frac{1}{2}$ manttaalin tilan tästä kunnasta ja maksaa siitä 30,000 markkaa.

2 §.

Tilanhinnan $\frac{9}{10}$ n osan suorittamiseen päätettiin pyytää „Tilattoman väestön lainarahastosta“ 27,000 markan suuruinen laina sekä rakennusten rakentamiseksi eräille palstoille 3,500 markkaa, kuoletettavaksi joko siten, että 3:nä ensimmäisenä vuotena ei makseta mitään kuoletusta ja laina sen jälkeen kuoletetaan 20 vuodessa tahi siten että 1:nä vuotena ollaan kuoletuksesta vapaita ja laina sen jälkeen kuoletetaan 25 vuodessa.

3 §.

Niitten menojen korvaamisen, joita tilan osittaminen vaatii, päätettiin pyytää valtiota etukäteen suorittamaan niillä ehdoilla kuin asetuksessa 18 p. heinäkuuta 1901 on määrätty.

4 §.

Vakuudeksi näistä lainoista päätettiin tarjota ensimmäinen kiinnitys osuuskunnan hankkimaan kiinteistöön ynnä osuuskunnan säännöissä määrätty jäsenten rajaton lisämaksuvelvollisuus.

5 §.

Tätä pöytäkirjaa yhdessä puheenjohtajan kanssa tarkistamaan, joka tapahtuussakuun päivänä 1905, valittiin jäsenet N. N. ja N. N.

Toimeksi saanut:

N. N.

Ammatti ja asuinpaikka,
Pöytäkirjan tekijä.

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tarkistaneet ja havainneet sen kaikin puolin yhtäpitäväksi Säämingin Oma tupanimisen osuuskunnan kokouksessa 15 p. joulukuuta 1905 tehtyjen päätösten kanssa. Vakuutetaan. — Paikka. Aika.

N. N.

Kokouksen puheenj.

N. N.

N. N.

Myös lainahakemuksen valmistamiseen on paras käyttää sellaisen henkilön apua, jolla on jonkun verran harjaantumista asiakirjain laatimisessa. Laina haetaan läänin kuvernöörin kautta ja hakemuksen tekee osuuskunnan puolesta sen hallitus. Siihen liitetään oikeaksi todistetut jäljennökset osuuskunnan säännöistä¹ ja ohjesäännöstä¹ vahvistamispäätöksineen, sekä ensimmäisen varsinaisen kokouksen pöytäkirjasta, lisäksi tilanmyyjän kanssa tehdystä kauppakontrahdoteuksesta, sekä osuuskunnan perustajain kesken sovitusta väliaikaikaisesta palstoittamissuunnitelmasta ynnä vihdoin luettelo osuuskunnan perustajista, josta näkyy heidän varallisuussuhteensa y. m. Hakemus voidaan kirjoittaa seuraavalla tavalla:

Mikkelin läänin herra Kuvernöörille.

„Säämingin Oma tupä“ maanosto-osuuskunta, jolla on aikomus ostaa tästä kunnasta Mattila-niminen 1/2:n manttaalin tila, sijaitseva 23 kilometriä kirkolta, 3 kilometriä Rutajärven osuusmeijeristä (N. N. tehtaasta) ja 69 kilometriä lähimmältä, Elisenvaaran asemalta, sovitusta 30,000 markan kauppahinnasta, osittettavaksi osuuskunnan jäsenten kesken, saa täten pyytää herra Kuvernööriä Keisarilliselle Senaatille suosittamaan osuuskuntaa saamaan „Tilattoman väestön lainarahastosta“ 27,000:n markan lainan Mattila-nimisen 1/2:n manttaalin verotilan ostamiseen tästä kunnasta, sekä 3,500 markan lainan rakennusten rakentamiseksi

¹ Näitten jäljennösten ottamiseen on paras käyttää Pelleron koko-arkille painettuja malleja.

muutamille mainitusta tilasta lohkaistaviksi aijotuilla tiloille, kuolettaviksi joko siten, että kuoleetus alkaa vasta kolmen vuoden kuluttua lainan nostamisesta ja tapahtuu sen jälkeen 20:n vuoden kuluessa vuotuismaksujen kautta, taikka siten, että kuoleetus alkaisi jo yhden vuoden kuluttua ja suoritettaisiin sen jälkeen 25:n vuoden aikana.

Tässä tarkoituksessa pyydämme saada liittää tähän hakemukseen oikeaksi todistetut jäljennökset osuuskunnan sopimuskirjasta (N:o 1) ja ohjesäännöstä (N:o 2), osuuskunnan ensimmäisen varsinaisen kokouksen pöytäkirjasta (N:o 3) ynnä yllämainitun tilan nykyisen omistajan kanssa tehdystä kauppakontrahdistista (N:o 4) ynnä osuuskunnan perustajain kesken sovitusta tilan osittamissuunnitelmasta (N:o 5) sekä vihdoin perustajain varallisuutta y. m. osoittavan luettelon (N:o 6).

Tämän lisäksi uskaltaa osuuskunta toivoa pääsevänsä nauttimaan sitä huojuennusta tilan jakamisesta johtuvien kulujen suorittamisessa, josta K. asetuksessa 18 p. heinäkuuta 1901 puhutaan.

Säämingissä 16 p. joulukuuta 1905.

Säämingin Oma tupa Maanosto-osuuskunta.

Eemil Anttila

Hallituksen puheenjohtaja.

Aaro Kuivala

Hallituksen jäsen.

Lainan hakemuskirja ja valtakirja, joka on samalla tavalla allekirjoitettava kuin hakemuskirjakin, kartoitetaan kumpikin 1 markan karttamerkillä ja kukin liitteistä 50 pennin merkillä. Hakemuksen toimittamisesta kuvernöörille katso sivuja 41 ja 42.

Pellervon Toimistosta

on saatavana:

1) Mallisääntöjä:

Osuusmeijereille (arkkikoossa)	—: 25.
Osuuskassoille (")	—: 25.
Osuuskaupoille (")	—: 25.
Osto- ja myyntiosuuskunnille	—: 10.
Turvepehkuosuuskunnille	—: 10.
Puimakoneosuuskunnille	—: 10.
Maanosto-osuuskunnille (arkkikoossa)	—: 25.
Karjanvakuutusyhdistyksille	—: 10.
Maamiesseuroille	—: —.

Huom.! Arkkikokoon painetut säännöt ovat aiotut virastoissa käytettäväiksi s. o. vahvistuksen hakemista ja rekisteri-ilmoitusta varten.

2) Kirjanpitokirjoja:

Osuusmeijereille (monta eri lajia).
Osuuskassoille (" " ").

3) Pellervon lentolehtisiä:

N:o 1. Säästäväisyyttä, joka tulee kalliiksi.

N:o 2. Osuuskassa.

N:o 3. Mitä hyötyä on osuusmeijeristä?

Levitettäväksi suurissa määrin. 1 kpl. 5 p., 25—99 à 3 p.,
100 tai enemmän à 2 p.

4) Kaavoja:

Osuuskunnan jäseneksi ilmoittautumista varten.

Ilmoitusta varten osanottamisesta uusilla osuusmaksuilla.

Eroamisilmoitusta varten osuuskunnasta.

Kaupparekisteriin ilmoitusta varten.

Muutosilmoitusta varten kaupparekisteriin.

Aakkosjärjestyksessä laadittu jäsenluettelo (arkkeina).

Koelypsytauluja, tehnyt *Hannes Nylander*.

1 kpl. 30 p., 5 kpl. 1: 25 p., 25 kpl. 5: 50, 100k pl. 19:—.

Huom.! Tilaukset lähetetään ainoastaan käteismaksulla tai posti-etnannilla. Hintailmoituksia pyydettyäessä.

Käännä!

Pellervon kirjastoa

on ilmestynyt:

- N:o 1. *V. Axelsson, Pellervo. Esitelmä. Loppuun myyty.* —: 50.
 N:o 2. *Hannes Gebhard, Pieniviljelys ja osuustoiminta.* —: 50.
 N:o 3. *Osuusmeijerit. Käsikirja niiden perustamisesta ja taloudenhoidosta. I vihko. Osuusmeijerien tarkoitus, perustaminen, rakentaminen, hallinto ja hoito. Kolmas painos tekeillä.* 1: 50.
 N:o 4. *Hannes Nylander, Yhteistoimintaa karjan jalostamisessa. Toinen uudistettu ja lisätty painos* 1: 25.
 N:o 5. *Osuustoimintalaki. Ohjeita sen käyttämiseen. Kolmas painos.* 1: —.
 N:o 6. *Hannes Gebhard, Osuustoiminnan keskittämisestä ja sen edellytyksistä. Toinen painos.* —: 25.
 N:o 7. *Liikepääoman hankkiminen Suomen maanviljelykselle osuustoiminnan avulla.* —: 25.
 N:o 8. *Papit ja maanviljelijäin osuustoiminta. Kirj. Eräs osuustoiminnan ystävä.* —: 50.
 N:o 9. *Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan. I.* 1: —.
 „ „ *Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan. II. Osuuskassojen kirjanpito.* —: 75.
 „ „ *Miten osuuskassa perustetaan ja hoidetaan. Lisäviikko.* —: 50.
 N:o 10. *J. K. Paasikivi, Osuustoimintalain pääkohdat.* —: 50.
 N:o 11. *August Ramsay, Karjanvakuutusyhdistyksistä.* —: 75.
 N:o 12. *Bruno Granit, Osuuskaupat, käsikirja niiden perustamisesta ja hoidosta.* 2: —.
 N:o 13. *Janne Vilikka, Pellervon Välitysläike, sen synty, järjestys ja ensi toimintavuosi.* —: 25.
 N:o 14. *Hannes Gebhard, Osuuskassojen Keskuslaina-rahasto, sen synty ja järjestys.* —: 25.
 N:o 15. *Valmistuksia yhteistoiminnalle meijerien kesken.* —: 25.
 N:o 16. *Juho Torvelainen, Piirteitä osuustoiminnallisesta viljakaupasta Saksassa.* —: 50.
 N:o 17. *[Lennart Gripenberg]. Yhteinen metsätalous. Käsikirja.* —: 75.
 N:o 18. *Hannes Gebhard, Maanosto-osuuskunta. Ohjeita sen perustamisesta.* —: 50.
 N:o 19. *Lennart Gripenberg, Viljanmyyntiosuuskunnat. Käsikirja.* 1: 25.

HUOM.! Tilaukset lähetetään ainoastaan käteismaksulla tai posti-etuannilla.

Hinta —: 50.